

J. E. Mansfeld fec.

INSTITUTA FACULTATIS MEDICÆ VINDOBONENSIS

CURANTE

ANTONIO STÖRCK

AUGUSTORUM

JOSEPHI II. IMP. ET M. THERESIÆ

IMPERATRICIS REGINÆ APOSTOL.

AB AUL. CONSILIIS ET ARCHIATRORUM COMITE.

CIↃ IↃCC LXXV.

EXCUDEBAT VINDOBONÆ

J. THOMAS NOB. DE TRATTNERN, AUGG. TYPOGR.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

ANTONIUS STÖRCK
LECTORIBUS.

Potissima humanæ felicitatis, post mentis sanitatem, pars est, corpore esse bene valente, & ad omnia, haud minus exteriora, quam interiora munia celeriter suaviterque obeunda promtissimo.

Quod cum intersit non minus singulorum hominum, quam universæ Reipublicæ, quæ, ut felix sit, nequit in multis opera civium corpore sano

præditorum carere, idcirco Civitates ſapienter inſtitutæ ſolicitæ fuerunt ſemper, ut, qui profitebantur, ſe poſſe valetudinem & ſervare præſentem, & quacunque de cauſa amiſſam revocare, non ex iis promiſſoribus eſſent, qui pecuniæ corradendæ intenti, homines mendaci ſcientiæ jactatione deciperent, ſed veris Artis principiis imbuti valerent ſcienter languentibus opitulari.

Conſtituerunt propterea Medicorum Collegium quoddam, cui ſuperior ætas Facultatis Medicæ nomen indidit; eique commiſerunt procurationem rerum omnium, quæ ad Artem ſive perdiſcendam, ſive honeſte

pru-

prudenterque factitandam poterant quoquo modo pertinere.

Ac providæ hujus ſapientiæ impulſione permoti RUDOLPHUS IV. & ALBERTUS III. AUSTRIÆ DUCES, cum anno MCCCLXV. ſtatuiſſent in hanc Principem Urbem Studiorum Univerſitatem inferre, voluerunt, ut Medicæ quoque Facultati in ea locus eſſet; quam ita conformaverunt, ut Ea pro illorum temporum conditione nulli e præſtantioribus, quæ in Europa tunc celebrabantur, eſſet inferior.

Et ſane Medicam hanc Vindobonenſem Facultatem nunquam caruiſſe viris, qui ſive Arte exercenda, ſive etiam operibus ad eam prudenter

faciendam adhucdum utilibus, nomen ſuum illuſtraverint, Hiſtoria Literaria luculenter teſtatur.

Etenim ne quid dicam de illis, quorum, ut recens memoria eſt, ita ſupervacaneum eſſet doctrinam famamque celebrare. Cuinam vel mediocriter in Medicina bonisque literis erudito ignotum eſt *Cuſpinianos*, *Lazios*, *Sambucos*, *Cratones*, *Sorbaitios* meruiſſe, ut a poſteris quoque laudarentur?

Verum, quod publicis Inſtitutis plerumque accidit, ut vel hominum incuria, vel injuria temporum, vel publicarum rerum converſione aut pervertantur, aut langueſcant ita, ut

ſin

ſin minus perniciosa, ſaltem fiant inutilia, id evitare pluribus de cauſis nec Facultas noſtra potuit, in eo præſertim, quod ſpectat ad Studiorum rationem.

Cum enim eadem illa publice docendi forma maneret, quam primi Facultatis conditores illi indiderant, certusque ac ordinatus prælectionum ordo ac modus non eſſet lege præſcriptus, & quilibet e Profeſſoribus arbitratu ſuo ſeligeret ad prælegendum, quid ſibi videbatur, eaque id ratione tractaret, quam commodiorem, aut ſententiis, quibus imbutus erat, aptiorem exiſtimabat; eveniebat, ut publica Artis Salutaris Diſciplina apud nos eſſet &

mis undique premebatur, paſſa tamen non eſt, ut in ditionibus Suis ſcientiæ artesque ulterius jacerent.

Nam cum primum *Gerhardus van Swieten* Lugduno Batavorum, ubi florebat, accitus, ut Valetudinis AUGUSTÆ DOMUS curam gereret, hortatus Illam eſt, ut inſtauratione hac non minus literis, quæ ad Imperiorum dignitatem augendam non minimam vim habent, quam commodis, quæ ex earum recta cultura in omnes civium ordines redundant, proſpiceret, tam illuſtre conſilium ſublimis AUGUSTÆ Mens arripuit illico, decrevitque, ut illud ipſe idem, qui ejus auctor fuerat, exſequeretur.

Swie-

Swietenius vero, qui ingenium perſpicax, memoriam vaſtam tenacemque, judicium acre, ceterasque dotes, quibus natura Eum liberaliter donaverat, Græcis Latinisque literis optimorumque cujusque generis librorum lectione excoluerat, ac conſtanti viginti annorum familiarique *Hermanni Boerhaavii*, Viri Summi, frequentatione omnia naturæ, ac cumprimis Medicinæ adyta pervaſerat, incredibile dictu eſt, quanto animi ardore laborioſo huic operi moleſtoque manum admoverit, & quam celeriter accurateque AUGUSTÆ votis reſponderit.

Et quantum ad Facultatem Medicam attinet (nam in reliquis Facultati-

bus

bus reſtituendis quid præſtiterit, non deerunt, qui dicent) haud in eo ſe continuit, ut Profeſſorum Scholarumque publicarum numerum, ordinem, munia, ut & Auditorum officia exercitationesque præſcriberet, ſingulisque vel Facultatis Univerſitatisque convocationibus, vel uſitatis in Scholis Actibus intereſſet, quod homini minus etiam, ac Ipſe erat, occupato potuiſſet videri ſatis grave, ſed ipſemet perinde, ac ſi non quidem rei Inſtitutor Supremusque Moderator eſſet, ſed e Profeſſoribus unus, onus docendi publice, ſponte ſuſcepit.

Metuens enim prudenter, ne Medicum Ædificium, quod mente conce-

perat,

perat, futurum eſſet minus ſolidum, niſi diligens opera in imis fundamentis præjaciendis conſtabiliendisque collocaretur, tametſi valetudo & AUGUSTÆ DOMUS & Nobilium Collegii THERESIANI Adoleſcentium, tum Aulicæ Bibliothecæ Præfectura, Mathematicarum Phyſicarumque Prælectionum in Univerſitate Directio, Librorumque Cenſura non parum Illi temporis ſurripiebant, ſumſit ſibi explicandas quotidie Tyronibus *Boërhaavianas* Inſtitutiones. A quo opere, cui pluribus annis conſtanter inſtitit, non prius ſe retraxit, quam animadvertit in *Joanne Störckio*, Suevo, quem amantiſſime ipſemet erudierat, tantum eſſe intelligentiæ,

ut

ut aliis *Boerhaavianæ* doctrinæ penetralia possset cumulatissime reserare.

Anatomiæ providit, non tantum commissa ejus explanatione *Laurentio Gasserio*, Carintho, viro in dissecandis cadaveribus, & in quocunque injectandi genere exercitatissimo, universæque Anatomicæ doctrinæ intelligentissimo; sed etiam donatis liberaliter Facultati Medicæ Anatomicis omnibus, ut vocant, Præparationibus, quas e *Ruyschii*, *Albini*, *Lieberkühnii* aliorumque in hac re celebriorum virorum laboribus in proprium usum maximis sumtibus collegerat.

Prælectiones *Chemiæ Botanicesque* intulit in Facultatem, ubi earum nec

vesti-

veſtigium fuerat, procurato ad Chemica opera inſtrumentorum apparatu, inſtructoque Plantarum horto, quem Typus, opellæ huic inſertus, repræſentat, qualem, Eo promovente, *Nicolaus Jacquinius*, Lugduno Batavus, cujus nomen inſignis ſua in Chemicis Botanicisque rebus doctrina, & ſuſceptæ ad Naturalis ſcientiæ incrementum, juſſu FRANCISCI I. AUGUSTI, Americanæ peregrinationes nobilitarunt, non ſine ingenti ſtudio ac labore efformavit.

Ne vero morborum curandorum ratio a theoreticis præceptionibus, unde ipſa derivatur, eſſet fortaſſe propter ſententiarum varietatem diſſentiens, conjecit oculos in *Antonium* de *Haën*,

Ba-

Batavum, qui ſub communi præceptore *Boerhaavio* peculiariter adlaboraverat, ut veram *Hippocraticam*, in Medicina facienda viam pernoſceret, quique Hagæ Comitum felici Artis hujus exercitio non mediocrem ſibi famam conciliaverat, atque Ei ad omne id, quod in publicum bonum cedit, libenter etiam proprio cum incommodo amplectendum prono, conſilium iſthoc ſuum ita perſuaſit, ut Is non recuſaverit relicta Patria ad nos migrare & operoſo Praxeos in Facultate noſtra publice docendi muneri, non ſine ingenti Diſcipulorum Medicæque doctrinæ emolumento, ſeſe ſubjicere.

In-

Inſtitutionum *Chirurgicarum* Prælectioni deſtinavit *Joſephum Jauſium*, Vindobonenſem, qui CAROLI VI. AUGUSTI juſſu ac ſumtibus, Lutetiæ Pariſiorum ſub illuſtris *Winslowii* celebriorumque ejus temporis Chirurgorum diſciplina, quicquid ad Anatomen & Chirurgiam pertinet, quam diligentiſſime didicerat. Atque ut Auditoribus poſſet, quæ ipſe ſciverat, pandere, omni cum inſtrumentorum machinarumque apparatu inſtruxerat, quæ Encheireſibus opportuna eſſe, veteres recentesque Chirurgicarum Rerum Auctores judicaverant.

Obſtetriciæ Arti Profeſſorem Publicum deputavit *Henricum Cranzium* Luxemburgenſem, qui Pariſios AUGU-

STÆ ſumtibus ab Eo miſſus tam accurate perveſtigaverat, quæcunque illic exiſtimantur profutura obſtetricantibus, ut Auditoribus poſſet de illis docte experienterque diſſerere, ſuppeditata illi ſuppellectile omni ad Artem demonſtrandam, encheireſesque faciendas neceſſaria.

Ne quid oſcitantiæ in Medicamentorum præparationem irreperet, decrevit, ut Pharmacopolæ non probentur, niſi rite examinati, & ut publicæ Pharmacopeæ viſitationibus ſubſint.

Omnia ad ſcholaſtici anni curſum, qui in Univerſitate noſtra excurrit a ſecunda Novembris ad octavam Septembris, attemperavit.

Uti-

Utilitati publicæ haud minus, ac studiosorum Artis æque, ac eam jam facientium tranquillitati, quæ cuicunque mentis exercitationi alacriter prospereque exequendæ est summopere necessaria, non omisit prospicere.

Itaque ne illi, qui ingenio sunt bono, sed minus propitiam fortunam experti sunt, aut impotentia impendendæ pecuniæ, Reipublicæ, cui poterant studiis suis esse utilissimi, fiant prorsus inutiles, aut molestias patiantur, si amore literarum inducuntur, ut solvant, aut suspicentur Magistros non eam in erudiendis tenuioribus, ac in pecuniosis operam impensuros, ab AUGUSTÆ Munificentia impetravit, ut Prælectiones publicæ possent esse prorsus gratuitæ.

Ut autem Medici eximerentur a familiari ſolicitudine, qua interdum in Artis exercitio perturbantur, dum metuunt, ne eorum uxores, poſtquam ipſi deceſſerint, vitam inter domeſticarum anguſtiarum colluctationes ducant, inſtituit Ærarium, unde viduæ eorum, qui huic ſodalitio nomen dediſſent, jure ſuo certam quotannis penſionem, dum viverent, repetant.

Nec a procurandis præſentia, voce, opera Facultatis Artisque commodis, quoad vixit, removit unquam animum.

Quare Facultas noſtra, ut ab Eo exſtructa a fundamentis eſt, ita Ejus Inſtitutis, quibus hodie regitur, ſiquidem inviolate perſtiterint, potis eſt in

quam-

quamcunque ſeram ætatem honorificentiſſime florere.

Nam ſi temporum conditio videatur fortaſſe requirere, ut quid illis addatur, quemadmodum ad Ejus mentem ipſi fecimus, conſtitutis tum peculiari Tractatione de oculorum morbis cögnoſcendis, manuque curandis: tum Chirurgicis Obſtetriciæque Artis Prælectionibus extra ordinem in eorum commodum, qui ordinario Prælectionum publicarum curriculo intereſſe nequeunt: tum informatione internorum morborum in pagis frequentiorum Chirurgis tradenda; id quidem, ſi acutius perpendatur, non additio eſt, ſed rerum tantum in *Swietenii* Inſtitutis, tanquam in ſemine, concluſarum

diductior quædam & quaſi corpulentior evolutio.

At quanto Ipſe erat ferventior in promovenda Facultatis celebritate, quæ ita pervagabatur, ut quosdam e Transmarinis uſque Regionibus ad eam frequentandam excitaverit, tanto erat a magnificanda opera ſua remiſſior & prorſus incurius.

Nam quamvis noſcere facile poterat non minimum ſibi honorem obventurum, ſi Typis, quæ ipſe hac in re ſtrenue effecerat, vulgaſſet, attamen nequidem de concinnandis atque in ordinem redigendis Facultatis Inſtitutis unquam cogitavit.

Verum quod Ipſe gloriæ deſpicientia neglexit facere, gratus noſter erga

Illum

Illum animus non ſinit, ut a nobis omittatur.

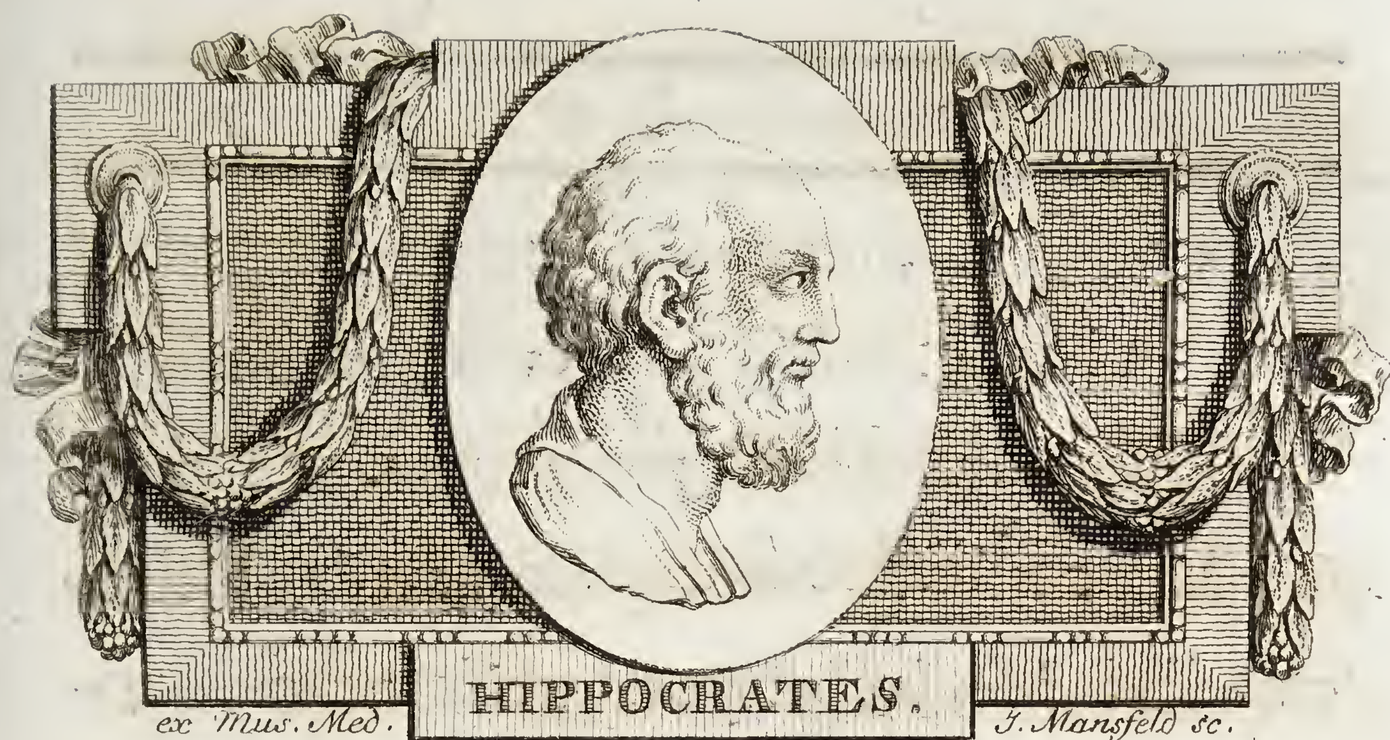
Præſertim cum utile futurum ſit adoleſcentibus in anteceſſum ſcire, quid præſtandum ſibi ſit, quandocunque Medicinæ velint ſe conſecrare: ducamusque haud ingratam fore Civibus enarrationem earum rerum, quæ *Swietenius* eorum valetudini conſulturus præſtitit. Ac tandem, quoniam æquum quam maxime eſt, ut omnes AUSTRIACÆ Ditioni ſubditi intelligant, quantum Maternæ AUGUSTÆ MARIÆ THERESIÆ Providentiæ debeant.

Etenim inſtauratis EJUS Munifica Beneficentia literarum ac præcipue Medicæ Artis ſtudiis factum eſt, ut qui EJUS feliciſſimo Imperio parent, po-

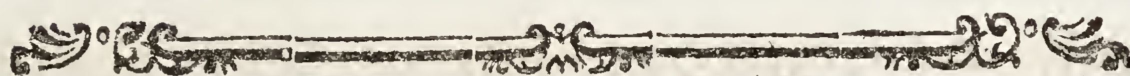
tiantur, si voluerint, eo, quod in optabilibus hujus vitæ est maximum, ut nempe sint mente sana in corpore sano.

Quod si opella hæc nostra inferior longe est ei, quam facile quilibet conjiciet, potuisse hac de re a *Swietenio*, si voluisset, conscribi, speramus neminem vitio id nobis daturum, qui sciat, nos imitari quidem Ejus ardorem in Medicæ Facultatis, cui præsumus, dignitate utilitateque servanda, &, si per vires nostras licet, amplificanda, verum non ita desipere, ut audeamus ullo pacto cum Summo illo Viro de ingenio doctrinaque contendere. Vindobonæ Id. Jan. CIↃIↃCCLXXV.

In-

INSTITUTA FACULTATIS MEDICÆ VINDOBONENSIS.

Facultas Medica Vindobonensis constat Præside, Decano, Professoribus Publicis Ordinariis, Seniore, Notario, & Medicinæ Doctoribus, Facultatis albo adscriptis.

Præſes a Summo Principe deſignatur Ille, cui valetudinis ſuæ curam committit.

Ejus officium eſt perpetuum.

Is Facultatis tenet gubernacula, totiusque Rei Medicæ negotia gerit ac moderatur.

Præprimis autem curare debet, ut Cathedræ publicæ ordinariæ a Profeſſoribus quam maxime idoneis & diligentibus occupentur; tum ut Studium Medicum non tantum in conſtituto ordine ad amuſſim ſervetur, ſed etiam, quantum quidem fieri poterit, emendetur, perficiatur & amplificetur. Quibus in rebus Profeſſores officii lege pendent a Præſide.

Decanus eligitur quotannis ab univerſis Facultatis membris; atque illi honor iſte confertur, in quem major ſuffragiorum numerus conſpiraverit. Qui eo jam functus eſt, poteſt confirmari etiam pluries, dummodo,

modo, cum repetitur electio, semper in ipsum confluant suffragia plurima; & justæ gravesque causæ aliter Præsidi non suasezrint.

Ejus officium expostulat, ut necessario omnibus Facultatis actibus tam privatis quam publicis intersit; tum ut prædisponat cuncta, quæ spectant Commissiones, ut & Consultationes criminales æque ac civiles &c., quæ a Facultate Medica petuntur.

Primum a Decano locum tenent Cæsareo-Regii Archiatri.

Hos sequuntur Professores Publici Ordinarii, quorum quilibet Cæsareus Regiusque Consiliarius est.

Nullus Professorum eligi potest vel Universitatis Rector, vel Decanus, ne adscititiis hisce occupationibus distractus a Professoriis suis muniis rite diligenterque obeundis interturbetur, aut impediatur.

Si aliquis Professorius locus vacaverit, Præsidis est, eum seligere, qui huic muneri sit aptissimus, riteque proponere Summo Principi, ut ejus suprema auctoritate renuncietur.

Nemo tamen, nisi forte annosa sedulaque Artis exercitatione, vel vulgatis operibus probaverit se esse aptum ad docendum, constituitur statim Professor Publicus Ordinarius. Cuilibet enim alteri, in quem ista non cadunt, præscribitur, ut habilitatis suæ specimen daturus ad unum alterumve annum titulo Lectoris publice prælegat, tributa illi primo anno medietate salarii Professoris Ordinarii, & altero duabus tertiis partibus. Quo tempore, si muneris sui partes omnes expleverit, Aulico Decreto confirmatur, & omnes deinde Professoris Publici Ordinarii honores fructusque in Universitate consequitur.

Si

Si minus ſatisfaciat, alter ejus loco ad idem experimentum ſubſtituitur.

Quæ methodus ad pernoſcendos, qui mereantur Profeſſores renunciari, eſt ſane opportuniſſima. Siquidem in Profeſſore præter ſolidam doctrinam deſiderantur adhuc plures cum ingenii tum animi dotes, quarum, utrum ſaltem ſumme neceſſarias recte poſſideat, longius ſolummodo experimentum poteſt patefacere.

Si plures adſint, qui Profeſſorium aliquod munus ambiant, videanturque æque intelligentes, inſtituitur ſingulorum tentamen, ut exploretur, qui ſit optimus, ideoque ceteris anteferendus.

NUMERUS ET MUNIA PROFESSORUM MEDICINÆ.

Quatuor ii ſunt: quorum unus docet Chemiam & Botanicen,

Alter Anatomen,

Tertius Phyſiologiam, Materiem Medicam, & Methodum conſcribendi formulas,

Quartus Pathologiam & Praxin Clinicam.

RATIO, QUÆ SERVATUR IN DOCENDO.

Cum mos ille dictandi propria ſcripta, qui ſuperioribus ſæculis invaluerat, ſit pluribus de cauſis ſublatus, præſcribitur Profeſſori libellus aliquis ex iis, qui commodiores probatioresque ſunt, ut poſſint diſcipuli cognoſcere ordinem, quem Profeſſor in illis erudiendis ſequuturus eſt, & ad eum memoriæ gratia valeant referre, quæcunque in Prælectionibus audierint, vel in aliis Auctoribus invenerint.

Nam

Nam quia ad quamcumque ſcientiam artemque penitius comprehendendam compendiaria via eſt excutere quam diligentiſſime probatiſſimorum virorum opera, in quibus aut univerſa earum materia, aut aliqua ejus pars illuſtratur; Profeſſores noſtri, præterquam, quod ex præſcripto Prælectiones ſuas auſpicantur a litteraria Facultatis, quam docent, hiſtoria, non prætermittunt inter docendum indicare, privatimque legendos conſulere Auditoribus ſuis præſtantiores Auctores, qui de re, de qua illis ſermo eſt, doctius uberiusque pertractarunt. Neque ex eo, quod hucuſque injunctum eſt, exempli cauſa, uti *Boerhaavii* Inſtitutionibus, exiſtimandum erit, Medicinæ Profeſſores adigi, ne vel ab ordine, vel a ſententiis *Boerhaavii* ullo pacto recedant; ſed ideo factum eſt, quod nulla hactenus prodierit Medicæ Artis Epitome, quæ mi-

 nori

nori volumine, & ordine magis perſpicuo comprehendat tanta, quanta in ſuis libellis *Boerhaavius* concluſit.

Medicina enim ars eſt non quidem ſervilis, ſed liberalis; quique ei ſe addicunt, pendere non debent a privatis cujuscumque opinationibus, ſed id ſolum probare, quod experimenta, & hinc legitimæ deductæ ratiocinationes oſtenderint eſſe naturæ conſentaneum. Quocirca in poteſtate cujusque Profeſſoris eſt, ea proferre, quæ ipſe pro peritia ſua judicat veriora, aut inſtituendis Auditoribus ſuis aptiora, etiamſi ab Auctore, quem prælegit, ſint diſſentanea.

Hinc in more poſitum eſt, ut præter libellum, qui præſcribitur explanandus, Profeſſor quilibet, ſiquidem ſibi videatur, commendet lectionem alterius Auctoris, quem cenſet ad intelligentiam Prælectionum ſuarum poſſe conferre.

Quin

Quin ſi voluerit conficere ipſemet libellum, ex quo prælegat, illi interdictum nullatenus eſt; dummodo, quod ſcripſerit, antequam typis detur, exhibeat Præſidi, ut, quod publice prælegendum eſt, non niſi Facultate conſentiente prælegatur.

Immo ſumma eſt in Scholis noſtris ſolicitudo, ne vel ipſorum Diſcipulorum mentes factioſæ fiant contentioſæque, aut hypotheſibus in artis exercitio plerumque noxiis inficiantur.

Ac propterea cautum Profeſſoribus eſt, ut in docendo patefaciant candide, quid habendum ſit certum, quid probabile, quid obſcurum, quid dubium.

Et quia fraudari Diſcipuli non poſſunt cognitione controverſiarum, quas auctoritas virorum doctorum diſputationibus ſuis reddidit celebres, enarrantur eæ quidem, ſed problematice tantum, expoſitis ingenue

& ſine partium ſtudio argumentis, quæ uterque contendentium in propriæ ſententiæ confirmationem adducit: admonenturque Auditores, ut, quandocunque adſit in rebus obſcuritas, abſtineant a judicando, donec uberior lux adfulgeat.

Atque hiſce expoſitis in univerſum deſcribenda eſt ratio, quam ſinguli Profeſſores ſequuntur.

CHEMIA.

Profeſſor Chemiæ, qui ordinem ſervat Elementorum Chemicorum *Boerhaavii*, & ſuadet præter hunc legendos *Spielmannum* & *Macquerum*, Prælectiones ſuas ita diſtribuit, ut in iis non tantum omnia, quæ Medicis Pharmacopœisque neceſſaria ſcitu ſunt, ſed &, quæ Metallurgiæ & Oeconomiæ poſſunt uſui utilitatique eſſe, explicen-

centur, & repetitis experimentis demonſtrentur.

BOTANICE.

Idem Profeſſor, Botanicen non theoretice tantum, ſed & practice docturus, ita, ut ejus Auditores plantas quotiescumque occaſio ſeſe offert, poſſint internoſcere, Lectiones ſuas inſtituit in Botanico Cæſareo-Regio horto, ad hunc finem exſtructo; Et quoniam ſequitur Syſtema *Linnæi*, cujus opera idcirco conſulit legenda, hujus doctrinam, poſteaquam verbis fuſe dilucideque explanavit, confert confirmatque in plantis ipſis tam indigenis quam exoticis, quibus hortus iſte copioſiſſime eſt inſtructus.

Et ne quid deſit, quo publica utilitas promoveatur, proſtat typis impreſſus plantarum omnium Index præfixis cuique earum

nu-

numeris illis, qui ſingulis plantis horti reſpondent, cujus ope quilibet poteſt, quandocunque voluerit, ea recolere, quæ a Profeſſore audiverit.

Plantis autem, quæ ex eo, quod communioris ſunt in Medicis præſcriptionibus uſus, appellantur Officinales, deſtinatus eſt in eodem horto ſejunctus locus tabellis infixis, quibus nomina Latina & Germanica cujusque ſpeciei inſcripta ſunt; Qui locus quocunque anni tempore patet etiam iis, qui neceſſe habent has plantas cognoſcere, & negotiis quotidianis impediti Prælectionibus Profeſſoriis nequeunt intereſſe.

Præterea Profeſſor vernalibus æſtivisque diebus, aſſumtis ſecum ſtudioſioribus quibusdam diſcipulis, peragrat ſæpius campos, valles, colles, montes, & ſylvas, non ſolum urbi proximiores, ſed etiam remotiores, ut hi & aſſueſcant plantas, ubicun-

que

que occurrerint, ſtatim diſcernere, & perſpiciant perveſtigentque herbas ſtirpesque rariores eo ipſo in loco, in quo naturæ vi ſponte progerminant & creſcunt.

ANATOME.

Qui profitetur Anatomen, Prælectiones ſuas inſtituit ſecundum Anatomicas Tabellas *Shaarſchmidii*, commendata Auditoribus lectione *Winslovvii*; Et quandoquidem debet ſingula, quæcunque voce expoſuit, illico in ipſis humani corporis membris demonſtrare:

Agit in hyeme de iis Anatomes partibus, quæ illuſtrari poſſunt cadaveribus recens exſtinctis, eas ſubtiliter dextereque diſſecando, injectando, ceteriſque variis artificioſisque modis præparando, ut quantum humanis viribus datum eſt, pateat admi-

miranda corporis noſtri ſtructura, & ſingularum partium viſcerumque uſus, functionesque detegantur.

Æſtivo autem tempore in illarum partium tractatione verſatur, quibus demonſtrandis adhiberi poteſt ex humano corpore id, quod vel natura ſiccius eſt, vel non tam facile ita corrumpitur calore, ut ejus attentam introſpectionem fætor reddat intolerabilem.

Porro tum in artis incrementum, cum in eorum gratiam, qui delectantur Anatome, ea ſubtilitate ubertateque tractata, quæ ab annali Inſtitutione non poteſt exigi, ſolet Profeſſor ſingulis annis de alia Anatomiæ parte ita copioſe diſſerere, eamque tanta ſedulitate & patientia demonſtrare, ut, qui expoſitionibus iſtis, quarum tempus ſcripto publico indicitur, interfuerint, nil ultra poſſint deſiderare.

Quod

Quod ſi fuerit diſcipulorum aliquis, cui volupe ſit indipiſci quoque manuum peritiam in diſſecandis vel humanis cadaveribus vel viventibus animalibus, habebit a Profeſſore, unde in hac quoque re practice erudiatur.

Ejusdem pariter Profeſſoris penſum eſt, poſtquam Anatomes univerſæ expoſitionem abſolverit, diſſerere peculiari accurataque tractatione de cognoſcendis curandisque oculorum morbis, oſtendendo tam in cadaveribus, quam in ipſis ægris, qua ratione ſint efficiendæ encheireſes illæ, quibus manu inſtrumentisque poteſt obtenebratis oculis ſuccurri.

PHYSIOLOGIA.

Phyſiologus explicat ordine *Boerhaaviano* omnes & ſingulas actiones corporis humani, recta valetudine perfruentis; ad

adductis ad eas dilucidandas comprobandasque experimentis ratiocinationibusque tam propriis quam præstantiorum Physiologorum, translatisque in suum usum tum copiosissimis illis selectissimisque Medicæ doctrinæ thesauris ab immortali nostro *Swietenio*, singularis ingenii industriæque viro, congestis, tum iis, quæ solertissimus pariter ac eruditissimus naturæ perscrutator *Hallerus* sagacitate summa incredibilique labore detexit, & ad salutaris Artis incrementum ratione æque ac experimentis solidissime elegantissimeque constabilivit.

Discipulis autem, ut in antecessum efforment sibi quandam Physiologiæ notionem, consulit, ut legant Ambrosii *Marherrii* Prælectiones Physiologicas.

MATE-

MATERIA MEDICA.

Cum primarius Medici ſcopus ſit valetudinem, qua quis fruitur, ſervare integram, Prælectiones Materiæ Medicæ initium ducunt a ratione victus, qui ſanis recteque valentibus hominibus congruit.

Quare non tantum diſſeritur articulatim de qualitate earum rerum, quæ in cibum potumque adhibitæ ſanitati aut proſunt aut detrimento non ſunt, verum etiam modus traditur, quo cuicunque ætati ac temperiei debeant eæ attemperari.

Hiſce diligenter pertractatis, Profeſſor *Boerhaavio* duce, ad claſſes omnes remediorum, quæ e Regnis animali, vegetabili & minerali in uſus Medicos ducuntur, ſe confert.

In quaque claſſe primum agit generatim de remediis ad hanc pertinentibus. Deinde

peculiatim tradit uniuscujusque deſcriptionem hiſtoriamque, indicata ratione, qua id ſeligitur, ſervatur paraturque. Tum referat ejus vires medicosque uſus in quovis morbo, cujus ſymptomata enumerat, ut inde dignoſcatur, quale in quoque morbi ſtatu medicamen indicetur, quaque doſi, ac forma pro variis ægrorum circumſtantiis tuto jucundeque præbeatur.

Conſequitur deinde tractatio de venenis, quo nomine, recepta jam in ſcholis Medicis conſuetudine, intelliguntur non ea ſolum, quæ tali natura ſunt, ut quantulacunque eorum portio per ſe machinetur ſemper humani corporis deſtructionem, ſed etiam illa omnia, quorum ut prudens adminiſtratio poteſt prodeſſe, ita inconſiderata exhibitio ſolet nocere.

Etſi igitur optandum eſſet, ut venenorum, quæ proprie talia ſunt, non dicam

cog-

cognitione, ſed vel ipſo nomine careremus; nihilominus, quoniam ſæpe aut caſu accidit, aut imprudentia, & non raro ſceleſtiſſimorum hominum feritate, ut quid venefici ſeſe ingerat in humanum corpus, qui Materiam Medicam exponit, cogitur de venenis quoque verba facere.

Præfatus itaque in univerſum de eorum natura, iisque diſtributis in genera, prout varia agendi vi inferunt humano corpori perniciem, deſcendit ad ſingulorum recenſionem, præcavens tamen ſedulo, ne quid ſibi excidat, ex quo, qui mente ſunt perverſa, diſcant artes illas fraudulosas ac deteſtandas, quibus impia veneficorum natio tentat mortalium vitæ latenter inſidiari.

Nam ea tantum de cauſa in publicis Medicorum ſcholis diſſeritur de venenis, etiam per ſe necem certo intentantibus, ut, qui profitentur ſe velle opitulari hominibus,

ſciant, tum quæ poſſint illos peſſumdare, tum ſigna, e quibus internoſcatur veneno-ne affligantur ægri, an naturali morbo, habeantque in promptu omnis generis arma, quibus illud oppugnent.

Propterea Profeſſor, ut debet eſſe accuratus quidem ſed brevis in enarratione rerum veneficarum; ita multus ſit, oportet, in enumerandis peculiaribus cujuscunque veneni effectibus in humano corpore, & in ſuppeditandis auxiliis, quibus illud aut abigatur prorſus, aut mitigetur, aut iners reddatur.

Poſtremo, ne quis error committatur vel a Medicis in medicamentis præſcribendis, vel a Pharmacopœis in iis parandis, ſermonem inſtituit de præceptis cautionibusque, ad utrumque rite & ſecundum Artis leges præſtandum neceſſario obſervandis.

PA-

PATHOLOGIA.

Præcipuum Medici, qui a medendo denominatur, officium eſt, definire ac dijudicare morbum, quo æger ſibi oblatus tenetur, & ea omnia præſtare, quæ valetudini reſtituendæ ſunt apta: cumque id efficere ſcienter prudenterque nemo poſſit, cui bene perſpectæ non ſint morborum cauſæ, ſpecies & indoles, idcirco diſcipuli intentius ſtudeant oportet Pathologiæ, quæ hujuſcemodi rerum ſcientiam ſuppeditat; quippe quæ ambitu ſuo comprehendit omnia, quæ poſſunt ad illuſtrandam morborum hiſtoriam, naturam, & curationem quoquo modo conferre.

Propterea Profeſſor in eo totus eſt, ut peculiari Hippocratico ſtudio ad *Boerhaavianum* filum commendata *Swietenianorum* Commentariorum lectione, evolvat primum generatim morbi notionem:

Dein designet id, unde fit, ut alter ab altero differat; ac post hæc suscipiat singulorum distinctam nitidamque delineationem tradere, circumscribens cujuscunque causas, symptomata, signa, designansque respondentem qualicunque morbi statui tum prognosin tum curandi rationem. Ita ut Auditores efforment sibi quandam quasi imaginem rerum omnium, quæ ad morbum quemlibet discernendum, judicandum, curandumque spectare potest, in quam, dum ægrum inviserint, respicientes valeant, quoad licet, prompte intelligere & efficere quæcunque ex arte sunt.

Et ut Medico incumbit non modo, ut vulgus existimat, perditam valetudinem restituere, sed & prospicere, ne quæ adest, patiatur detrimentum, ideo traduntur etiam in Pathologia præcepta tam generalia quam particularia, quibus sani homines vivendi

rationem inſtituant, &, ne a morbis facile corripiantur, præcaveant.

Conjungitur quoque Pathalogiæ, utpote quæ ab ejus peritia pendet, Medicina, quam Forenſem ex eo vocant, quod uſui illa ſit in iis cauſſis, quarum cognitio ad Magiſtratus & Tribunalia cum deferatur, neceſſe habent Judices ſententiam Medicorum explorare.

At quamvis quis perdidicerit menteque teneat hæc omnia Artis præcepta, non illico tamen aptus eſt, ut admoveat ægris manus auxiliatrices. Etenim veri nominis Medicus eſſe is ſolus poteſt, qui ea, quæ & ſcholarum frequentatione, & privata Auctorum lectione perceperit, contulit cum decumbentibus ægris. Ex horum quippe diutina contemplatione emergit tandem perfecta morbos cognoſcendi curandique peritia iis etiam in caſibus, in quibus occaſio præ-

 ceps

ceps moram longiori deliberationi solet raro concedere. Atque idcirco discipuli illi, quos constat comprehendisse probe Medicæ Artis fundamenta, admittuntur demum ad Praxin Clinicam in eo practico Nosocomio, quod AUGUSTÆ MARIÆ THERESIÆ munificentia ad hunc finem instruxit.

Eo loci, Studiosis omnibus lectulo adstantibus ægri publice a Professore examinantur, ut vestigentur morbi causæ, signa, symptomata &c. quæ omnia accurate scripto notantur, attentissimeque inter sese conferuntur, ut morbi natura & indoles patescant. Hinc medicamenta ceteraque necessaria præsidia, ut & conveniens victus ratio præscribuntur, causis indicatis, propter quas judicatur ita esse cum tali ægro agendum.

Po-

Poſtridie relegitur tota morbi hiſtoria, narraturque ſingillatim, quicquid ab eo tempore, quo Diſcipuli ſeceſſerunt, acciderit ægro, ſive ab Arte, ſive a natura, adjectis ſemper cujuscunque rei rationibus; tum exponitur, quid eo in ſtatu ſymptomata, quæ vel adhuc perſtiterint, vel emerſerint, portendant, & deinde præſentibus eorum indicationibus curatio attemperatur. Idque quotidie eouſque fit, donec æger penitus convaluerit.

Quod ſi morbi vis ægrum ſuperaverit, tunc convocatis Auditoribus cunctis, qui ejus tractationi interfuerant, ſecatur cadaver, in eoque curioſiſſime exploratur, quicquid potuerit unquam tum hunc morbum facere, tum morti cauſam præbere: tum etiam diſquiritur, ſolidæne fuerint naturæque morbi vere conſentaneæ, quæ inter

medendum proferebantur ſive conjecturæ, ſive dijudicationes.

Ac ne ſtudioſis ſeduliſque Diſcipulis quid deſit, quominus audeant ipſimet ægrorum curam ſuſcipere, conceditur iis, qui diutius aſſidueque præſto fuerint hujuſcemodi clinicis exercitationibus, adire quotidie pluries hoc Noſocomium, ibique decumbentes ægros contemplari & examinare, ut animo concipiant genuinam morborum in quocunque ſtatu effigiem. Quin ſub auſpiciis directioneque Profeſſoris quidam ægri penitus eorum curationi concreduntur.

Accedit quoque illud commodi, quod cuicunque Medicæ Artis vel Candidato vel Doctori liceat omnia Urbis Valetudinaria pro arbitrio adire, ægroſque inviſere; ordinariis loci Medicis candide aperientibus, ſi quæ adhucdum dubitandi locum adferunt,

aut

aut dilucidiorem experientiæ fulgorem præstolantur, ut de iis rite ſtatuatur.

ORDO STUDII MEDICI.

Quod affectantibus ſcientiam artemve aliquam, quæ ab alia, veluti ſurculus e trunco pendens, mutuatur principia quædam, quibus quaſi imis baſibus innitatur, faciendum præcipit recta ratio, ut nempe ad eam non accedant, antequam univerſa, quæ huic ſubſternuntur, ſibi nota reddiderint, id ſalutaris Artis cupidis tanto minus eſt prætermittendum, quanto valetudo, & ipſa vita mortalium, cui illa præeſt, cæteris humanis rebus, utpote pretioſior, eſt anteponenda.

Cum ergo humanum corpus, circa cujus ſtatum ſanum morboſumque Medicus verſatur, ſubſit legibus tum iis, quæ ce-

te-

teris corporibus ſunt communes, tum peculiaribus quibusdam, quæ non remotam habent cum reliquis animantibus affinitatem, ac præterea eodem fere cum iſtis modo a naturalibus rebus afficiatur, manifeſtum eſt, neminem poſſe Medicinam intimius aſſequi, qui experimentalem Phyſicen Matheſeos face diligentius non perluſtraverit, Naturalique Hiſtoriæ cognoſcendæ animum non appulerit.

Præſertim cum ſedula multiplicium naturæ operum contemplatio mentem acuat, & ad eam quoque ſagacitatem facilius acquirendam diſponat, cujus beneficio in Medicæ Artis exercitio tenebræ, faciem morborum non raro infuſcantes, feliciter diſpelluntur.

Atque hæc neceſſaria prorſus ſunt. Sed non mediocris quoque utilitatis erit Medicinæ ſtudioſo linguarum peritia: Græcæ primum, qua ex ipſis Medicæ Artis

fon-

fontibus nativi latices hauriantur: tum earum gentium, quæ bonis literis peculiarem operam dant, ut in proprios uſus transferat, quicquid illuſtres apud eas Artis Salutaris cultores ſuperiori noſtraque ætate a ſe vel detectum vel meliori in luce collocatum non niſi patrio ſermone expoſuerunt.

Et ſi in elegantioribus quoque literis non erit omnino inexercitatus, non quidem major Medicus fiet (morbi enim non eloquentia ſed remediis curantur) ſentiet tamen majora ſibi adeſſe, cum ad diſtincte ordinateque cogitandum, tum ad apposite loquendum, adjumenta, quam habeant ii, qui ejuſcemodi ornamentis deſtituuntur.

Igitur adoleſcens neceſſariis, quæ ſuperius memoravimus, ſcientiarum elementis imbutus, audiet primo anno Prælectiones Anatomes, Chemiæ & Botanices; tum quia cum Phyſica Experimentali Naturali-

que

que Hiſtoria conjunctionem habent, tum quia ad intelligentiam eorum, quæ conſequuntur, viam ſternunt.

Secundo anno iisdem, ut vocant Collegiis, quæ tenetur iterum frequentare, addet auditionem Prælectionum Phyſiologicarum.

Tertio anno vacabit denuo Phyſiologiæ, conjungendo illi Pathologiam & Materiam Medicam.

Quartum annum impendet repetitioni Pathologiæ, Medicæque Materiæ, & inſimul adibit Collegia Clinica.

Quintum denique annum tranſiget in audiendis Clinicis Collegiis, & in iis Prælectionibus recolendis, in quibus exiſtimaverit ſe non eſſe ſatis eruditum: vel ſi id ſibi magis libuerit, adibit ſcholas Chirurgiæ, Artisve Obſtetriciæ, aut Urbis Noſocomia.

At-

Atque hoc ordine, qui Medicinæ diligentem operam navaverit, poterit certe quinque annorum ſpatio ea omnia facile perdiſcere, quæ ad Medicinam intelligenter faciendam ſunt ſcitu neceſſaria.

EXAMINA

PRO GRADU DOCTORATUS MEDICI.

Non tamen ſtudioſo, etiamſi ſcholis aſſidue interfuit, conceditur ſtatim Artis exercendæ poteſtas. Etenim conſtare Facultati debet, ipſum univerſa, quæ audivit, ita percepiſſe, ut ea in ſuccum, ut ajunt, & ſanguinem omnino converterit.

Quapropter duo illi rigoroſa examina ſunt ſubeunda.

Horum primum complectitur univerſæ Medicinæ fundamenta, integramque Theore-

reticam doctrinam. Proponuntur igitur illi resolvendæ ex Anatome, Chemia, Botanice, Physiologia, Pathologia quæstiones aliquot graves, ut dignoscatur, an Candidatus noscat scienter humani corporis partes, actiones atque functiones; valeatque morbos tam generales quam particulares e signis symptomatibusque propriis discriminare, & sive prophylacticam, sive curantem medelam cuicunque indicationi congruentem designare.

Atque huic examini intersunt Facultatis Præses, Decanus, & quatuor Medicinæ Professores.

In altero examine, quod est mere practicum, & aliquot post primum diebus instituitur, præsentibus præter Præsidem, Decanum & quatuor Professores, binis Facultatis Membris e peritioribus Practicis, agitur solummodo de varia difficiliorum com-

complicatorumque morborum curatione; tum de præfinienda plurium medicamentorum doſi, de indicandis morbis, quibus hoc alterumve remedium conveniat, ac tandem de diverſis eorum formulis ad Artis leges præſcribendis.

Quæſtiones autem, quæ in utroque examine objiciuntur illi diſcutiendæ, ita artificioſe contexuntur, ut complectantur, quanto plures Medicæ Artis partes poſſunt conglomerari, ad hoc ut certius ſtatuatur haud minus de reſpondentis peritia, quam utrum in eo, quod ipſe profert, non ſolius memoriæ vis, ſed & perſpicax & prudens & ſolidum judicium interluceat.

Si Candidatus in binis hiſce examinibus tulit omnium ſuffragia, admittitur ad habendam publicam inauguralem Diſputationem, quam ipſemet trium menſium tem-

pore debet componere, nisi argumenti gravitas longius temporis intervallum expostulet.

Disputatio hæc habetur semper in publicis Universitatis ædibus, quatuor Medicinæ Doctoribus Defendentem non ex formula & ad pompam, sed graviter rigideque oppugnantibus.

Cumque publicus hic actus reputetur tertium postremumque examen, debent necessario Decanus & omnes Medicinæ Professores ei adesse.

Postquam vero omnia hæc rite processerint, constituitur certa dies, qua Rector Universitatis, Cancellarius, quatuor Facultatum Decani, Professor promovens & Facultatis Notarius congregantur, & auctoritate, a Summo Principe concessa, tribuunt Candidato ritu consueto Doctoratus Gradum, & omnia Jura ac Privilegia huic

ad-

adnexa. Inter quæ illud erit præcipuum, quod, qui in Vindobonensi studiorum Universitate creatus est Medicinæ Doctor, liberam Facultatem consequatur exercendi Artem sedemque suam figendi in hæreditariis omnibus Cæsareo-Regiis Provinciis, ubicunque locorum sibi visum fuerit.

Si autem voluerit albo Membrorum Facultatis Medicæ Vindobonensis adscribi, solvat necesse est, centum aureos Cremnicenses, qui ad ærarium viduarum Facultatis deponuntur.

CHIRURGIA.

Arti quoque Chirurgicæ deputatus est in Universitate nostra Professor Publicus Ordinarius, titulo Consiliarii Cæsareo-Regii condecoratus, qui in Facultate

poſt ultimum Medicinæ Profeſſorem locum occupat.

Ad hæc Collegia patet pariter cuilibet liber aditus: Chirurgis autem Civicis Vindobonenſibus præceptum eſt, ut omnes Tyrones Amanuenſesque ſuos ad ea audienda mittant; atque inde quotidie de eo, quod audierunt, examinent exploraturi, num in Arte proficiant futurique ſint ei exercendæ apti.

Cum ſolidæ Chirurgiæ baſis ſit Anatomes cognitio, Profeſſor exorditur Prælectiones ſuas ab Oſteologia & Anatome, quam vocant ſiccam; a qua gradum deinde facit ad univerſæ Anatomes demonſtrationem in cadaveribus, adnotans in qualibet corporis parte, & experimentis exemplisque practicis confirmans, quæ a Chirurgis ſunt in iis obſervanda, interſerens eodem tempore tum Phyſiologiam, tum animadverſiones

ſiones omnes, quæ ex Anatome ſpectare poſſunt ad Chirurgiam, quam vocant Forenſem & legalem.

Neceſſariis hisce fundamentis ſubſtratis ſumit ſibi enarrandas Chirurgiæ Inſtitutiones. In his poſt brevem hiſtoriam literariam Chirurgiæ, exponit diſtincte ea omnia, quæ expertus Chirurgus ſcire debet de morbis tam in genere quam in ſpecie. Agit de tumoribus, vulneribus, ulceribus, luxationibus, fracturis &c. recenſens methodo facili ſingula ſigna & ſymptomata, a quibus, vera & multiplici obſervatione confirmata, chirurgicorum morborum cognitio, differentia & diagnoſis determinantur. Ac tandem indicat omnia tam interna quam externa præſidia, quibus Chirurgus ad quoscunque Arti ſuæ ſubjectos morbos pertractandos poteſt umquam indigere.

Poſtquam vero integram theoreticæ Chirurgiæ explicationem abſolverit, ad Chirurgicas operationes deſcendit eo ordine, ut præmiſſa generali earum notione ac diviſione, ſuſcipiat de qualibet ſingillatim agere, tradens peculiarem cujuscunque theoriam, quæ cognitu neceſſaria eſt, ut dextere appoſiteque perficiatur. Oſtendit deinde univerſum inſtrumentorum, faſciarum &c. ad eam encheresin apparatum, & congruentem uniuscujusque uſum & applicationem. Quo facto ipſemet eam operationem, de qua ſermonem habuit, inſtituit in cadavere, repetens inter operandum atque demonſtrans practice cuncta, quæ antea theoretice explicaverat.

Ex qua methodo, ſat certe laborioſa, non parum utilitatis reportant etiam ii e Diſcipulis, qui mediocre minusque dexterum ingenium cum ſint a natura conſequuti,

ti, ſegnius perciperent ea, quæ illorum auribus ingeruntur, niſi eorum ſpeciem fideles oculi imaginationi ſimul infigerent.

Quoniam vero in iis, quæ manu efficienda ſunt, ſolus ille ſperare poteſt, ſe apte rem eſſe geſturum, qui repetita exercitatione manibus habilitatem dexteritatemque comparaverit, conſtitutum ideo eſt, ut quolibet anno poſtrema Novembris, Decembris, Januarii, Februarii, Martiique hebdomada impendatur ea ratione, quæ ſubjicitur.

Chirurgiæ nempe Profeſſor eos e ſuis Auditoribus ſeligit, qui theoreticam doctrinam probe callent. Ex iis viciſſim modo unum, modo alterum jubet Chirurgicam aliquam operationem perficere in cadavere, exigens, ut is ejus operationis theoriam publico in Collegio prius exponat, & omnia ad eam peragendam neceſſaria rite pa-

 ret.

ret. Deinde rem aggreditur adſtantibus Diſcipulis omnibus & Profeſſore, qui eum, ſi minus recte operetur, corrigit comiter demonſtrata ratione, qua & id, in quo erraverat, & id, quod proſecuturus eſt, ſit efficiendum.

Peracta operatione applicat ea omnia, quæ applicanda eſſent, ſi operatio inſtituta fuiſſet in corpore vivente; recenſet quoque, quid infauſti potuiſſet ſub ipſa operatione contingere, quave ratione ſit illud evitandum; narratque deinde ea, quæ ſolent quandoque operationem ſubſequi, indicans remedia, quibus his foret obviandum.

Sed ne ſelecti hi adoleſcentes accedant ad publicas haſce operationes imparati, ſignificatur iis menſe ante, quænam operationes futuro menſe faciendæ ſint, & auctores, unde ad eas perficiendas erudiantur.

In

In eum quoque finem hujuscemodi publicæ exercitationes ſunt inſtitutæ, ut adoleſcentes, aſſueti operari in propatulo, aſſequantur eam ſtrenue audacterque agendi ſecuritatem, quæ Chirurgo neceſſaria eſt, quominus ab efficiendis iis, quæ ex arte ſunt, aut perſonæ languentis ſplendore, aut adſtantium auctoritate dimoveantur, vel perturbentur. Tales denique fiant, quales *Celſus* vult Chirurgos eſſe: *animo intrepidos, immiſericordes, ſic ut ſanari velint eos, quos acceperint, non ut clamore eorum moti, vel magis, quam res deſiderat, properent, vel minus, quam neceſſe eſt, ſecent; ſed perinde faciant omnia, ac ſi nullus ex vagitibus alterius affectus oriatur.*

In quo, ut quotidie magis obfirmentur, Profeſſor, qui hac de cauſa proprium noſocomium ſub ſe habet, illis quorum chirurgicam peritiam in cadaverum tractatione

exploraverit, concedit, ut, ſe præſente ac dirigente, operationes quasdam in ægris quoque pertentent.

Et quoniam perſimiles operationes publicæ perficiuntur etiam in Noſocomio Medico practico, in Pazmanniano, in Hiſpanico, & ad Sanctum Marcum, in quibus primarii Chirurgi ſunt certe viri experientiſſimi, qui voluerit ſerio & ex animo ſeſe Arti huic dedere, non habet, quid deſideret eorum, quæ ad perfectum Chirurgum efformandum aliquam vim poſſunt unquam habere.

Ad Anatomen Profeſſor Chirurgiæ commendat *Verdieux*, & *Winslow*; in Chirurgia ſequitur ordinem majoris Chirurgiæ *Heiſteri* conſulendo ſimul legendos *Gerardi van Swieten* commentarios de morbis & operationibus chirurgicis.

EXA-

EXAMINA CHIRURGICA.

Pro Chirurgiæ Candidatis bina quoque examina præſcripta ſunt, ad quæ tamen nullus admittitur, niſi per longum tempus noſocomia frequentaverit.

Primum examen eſt de Anatome & de univerſa Chirurgia tam theoretica quam practica. Statuuntur quoque peculiares quæſtiones de varia vulnerum lethalitate, deque cadaverum veneno, vel vi extrinſecus illata, interfectorum recognitione, & legali ad Judices relatione.

Si his omnibus Candidatus ſatisfacit, interrogatur adhuc de ratione, qua morbi quidam interni maxime communes popularesque dignoſcantur, & quomodo, quibusque medicamentis ii ſint tractandi.

Etenim cum non ubique locorum præſto ſit Medicus, oportet, ut Chirurgus,

qui

qui ceteroquin ſine aliqua Medicinæ notitia nequit eſſe perfectus, ita ſit comparatus, ut hujusmodi quoque infirmis valeat opitulari.

In ſecundo examine debet inſtrumentorum chirurgicorum, qualiacunque illi exhibeantur, nomen, uſum, & applicandi rationem illico pandere, ut & diverſa faſciarum ligamentorumque genera machinæ in hunc finem concinnatæ aptare: &, ſi cadaver exſtet, unam alteramque operationem in eo perficere, ſpectantibus Examinatoribus, Præſide nempe Facultatis Medicæ, Decano, Profeſſoribus Anatomes & Chirurgiæ, atque binis Senioribus e gremio Chirurgico.

Qui in ambobus hisce examinibus non indubia dedit ſcientiæ ſpecimina, & omnium Examinatorum ſuffragia reportavit, admittitur ad juramentum, nanciſciturque

Di-

Diploma, quo aptus ad Chirurgiam exercendam declaratur.

ARS PHARMACEUTICA.

Quandoquidem intereſt admodum Reipublicæ, ut Pharmacopœæ publicæ ſint ſelectis, recentibus riteque paratis, & a quocunque vel incipientis corruptelæ vitio exemtis medicamentis inſtructæ; cautum propterea lege eſt, primum, ne ullus in cenſum publicorum Pharmacopœorum adſcribatur, niſi a Facultate Medica fuerit examinatus & adprobatus: tum ut certus definitusque ſit Pharmacopœarum publicarum numerus, quem augere niſi graviſſimis intercedentibus cauſis non licet, cum perſpicuum ſit, non poſſe ſperari, ut medicamenta ſerventur integra in iis officinis, quibus frequens ea dividendi occaſio non ſuppetit: & tandem,

ut

ut in poteſtate Præſidis eſſet, earum viſitationem cum Decano, Profeſſore Chemiæ ac Botanices, atque binis ſenioribus e gremio pharmaceutico pro arbitratu ſuo inopinate inſtituere.

Et, qui Arti conficiendi Pharmaca voluerint ſe addicere, debent cumprimis latinam linguam callere. Tum, ſi tyrocinii tempore fundamenta Pharmaceutices didicerunt, & ad omnia, quæ manu peragenda ſunt, ſeſe intelligenter exercuerunt, facultatem obtinent frequentandi Prælectiones Chemicas, Botanicas, Materiæque Medicæ; & a Decano inſcribuntur Matriculæ Facultatis Medicæ, participesque fiunt Privilegiorum omnium, quibus Medicinæ ſtudioſi perfruuntur.

EXA-

EXAMINA PHARMACEUTICA.

Pharmacopœus ſubeſt quatuor examinibus.

In primo exhibentur ei plures variæque plantæ recentes, quarum nomina non tantum Officinalia, verum etiam Botanica noſſe debet. Determinandum præterea ab ipſo eſt, quænam cujuslibet plantæ pars in uſu ſit; quid ex ea ſoleat in officinis, & qua ratione confici; quo anni tempore ſint colligendæ, & quomodo ſervandæ, ut earum integritati efficacitatique nihil decedat.

In ſecundo, quod eſt de Materia Medica & Pharmaceutica, afferuntur varia ex omnibus tribus regnis ſimplicia medicamenta, quæ debet non hæſitanter denominare, atque inſimul denotare ſigna, ex quibus recentia & efficacia ab effœtis,

ge-

genuina ab adulteratis dignoſcantur, & modum, quo poſſint fraudes detegi.

Tertium, quod verſatur in Chemia & univerſa Pharmaceutice, tranſigitur interrogationibus de earum fundamentis; tum multiplicibus quæſtionibus de diverſis Chemicis Pharmaceuticisque proceſſibus, de variorum medicamentorum compoſitionibus ac mixtionibus, de inſtrumentis, eorumque uſu, de ponderibus, menſuris ac notis apud Chemicos Medicosque uſitatis &c.

Si in hiſce tribus examinibus apte, ſcienterque reſponderit, deſignatur dies certa ad examen quartum, quod eſt practicum.

Nam indicuntur ipſi quædam operationes Chemico-Pharmaceuticæ, quas tenentur theoretice explicare, ac demonſtrare, enarratis neceſſariis ad eas rite peragendas cautionibus, & deinde in conſpectu om-

nium

nium Examinatorum propria manu induſtriaque integre perficere.

Ut hæc omnia abſolvit, admittitur ad juramentum, & conſequitur Diploma, cujus vi poteſt publicam Pharmacopœam vel ſibimet ipſi comparare, vel Proviſoris titulo adminiſtrare.

ARS OBSTETRICIA.

Qui Obſtetrices ita parviſaciunt, ut in infimam fere hominum claſſem eas detrudant, æquius certe de iis judicarent, ſi perpenderent, earum opera conſilioque in lucem educi conſervarique complures Cives Reipublicæ utiliſſimos, qui ſecus aut in ipſo ortu miſere interiiſſent, aut languentem & ad munia publica inhabilem vitam traduxiſſent.

Verum quidem eſt accidere non raro, ut temeritate imperitarum muliercularum (viros enim ad hæc officia fœmineus pudor plerumque renuit adhibere) non ſolum connubiorum fructus aut præſocentur, aut deformentur, quin & ipſi humanæ propaginis fontes peſſumdentur ita, ut prorſus areſcant.

Sed ex hoc nihil inde conficitur, niſi quod e ſapientia publica ſit advigilare, ne ſive a prægnantibus, ſive ab iis, qui enitentibus auxiliantur, detrimenti quid capiant humani ſurculi in hanc lucem prodituri.

Atque ideo providentiſſima AUGUSTÆ MARIÆ THERESIÆ Mens paſſa non eſt, ut Medica Vindobonenſis Facultas publico Artis Obſtetriciæ Profeſſore careret.

Is autem hoc ordine docet.

Pri-

Primo agit de Pelvi, cujus oſſa primum conjunctim, tum ſeparatim conſiderat; adnotans omnia, quæ ante partum, eoque durante, obſtetricibus, ratione ſingulorum iſtorum oſſium, ſunt obſervanda.

Secundo tradit Anatomen partium genitalium muliebrium tam exteriorum quam interiorum.

Tertio exorſus a conceptu exponit totum graviditatis decurſum, ejusque ſigna tam vera quam dubia, enarrando quænam in genitalibus gravidarum membris immutationes a conceptionis momento ad finem graviditatis usque ſæpiſſime obſerventur.

Quarto conſiderat in ultimo graviditatis termino ſtatum uteri & eorum, quæ in eo continentur; dein recenſet ſigna partus inſtantis, diſtinguit dolores partus veros a ſpuriis, traditque completam partus naturalis hiſtoriam doctrinamque; porro agit de

partubus immaturis, de molis conceptibusque falsis ac præternaturalibus &c. demum universam Obstetriciæ Artis theoriam explicat.

Quinto demonstrat in pelvi deducta, qui partus sint naturales, qui præternaturales, qui difficiles, qui impossibiles.

Sexto eosdem pariendi modos ostendit in machina, fœminam artificiose constructam repræsentante, vel in cadavere, si quod forte præsto sit ad hujusmodi demonstrationes opportunum. Atque una docet practice conversiones encheresesque omnes, quæ fieri unquam possint ac debeant tam ab Obstetricibus quam ab Obstetriciis, adducitque, quoad fieri potest, omnes observationes practicas de caussis, signis, symptomatibusque hæmorrhagiarum internarum æque ac externarum.

Sep-

Septimo de Obſtetriciis inſtrumentis, quæ omnium conſpectui ſubjiciuntur, diſſerit in communi; tum uniuscujusque uſum, præſtantiam & adaptationem aperit, enumeratis caſibus, quibus illa conveniant.

Octavo edocet Obſtetrices modum, quo gerere ſe debeant cum gravidis, parturientibus, recens natis, puerperis, nutricibus; quidve ratione victus, & curationis quorumcunque ſymptomatum, quæ ſupervenire quandoque ſolent, ſit ab ipſis obſervandum.

Erudit poſtremo illas, quo pacto quibusque cautionibus, cum judices juſſerint, debeant inquiri, inſpicique fœminæ aut de graviditate ſuſpectæ, aut de corruptela, de furtivo partu, de infanticidio, de abortu, &c. accuſatæ, docetque ſimul, quanta circumſpectione opus ſit, ut ad judices de iis ex legum formula recte poſſit referri.

Professor Obstetricibus æque ac Obstetriciis commendat Obstetricia opera Raphaelis *Steidele* legenda in antecessum. Artis Obstetriciæ curriculum ter singulis annis absolvitur.

Iis, qui in Arte profecerunt ita, ut ejus theoriam bene calleant, conceditur aditus in valetudinarium ad Sanctum Marcum, quo loci cum gravidarum parientiumque non mediocris copia sit, potest quis percommode fructuoseque veram Artis praxin assequi.

EXAMEN OBSTETRICUM ET OBSTETRICANTIUM.

In eo, cui intersunt Præses, Decanus & Obstetriciæ Artis Professor, exploratur severissime, an Obstetrices universam Artis doctrinam intelligenter perceperint: tum præscribitur illis, ut in obstetricia machina varias conversiones, & in difficilio-

ri-

ribus partubus neceſſarias encchereſes prius demonſtrent, deinde manu exequantur.

Ab Obſtetriciis vero, qui vel Medici eſſe debent vel Chirurgi, exquiritur præter hæc, quid judicandum agendumque ſit in partubus, quorum difficultas & periculum ſunt, quam fieri poteſt, maxima: exigiturque, ut ſententiæ ſuæ enchereſiumque ab ipſis propoſitarum rationes reddant ex Arte. Proponuntur dein de iis Obſtetricia inſtrumenta, ut eorum uſum, applicationem, caſusque, in quibus quodlibet conveniat, explicent, ac tandem jubentur ea inſtrumenta vel cadaveri vel machinæ aptare, ut de eorum ſcientia, dexteritate, ac judicio certo conſtet.

Quod ſi Obſtetrices ea, quæ ſuperius memoravimus, & Obſtetricii ea inſuper, quæ poſterius, ſuffragantibus omnibus præ-

ſti-

ſtiterint, admittuntur ad juramentum, & obtinent Diploma.

Atque ut Medici Chirurgique diligentius incumbant ſaluberrimæ huic Arti, decretum eſt, ut ceteris paribus, anteferantur ii, qui in hac Arte practice ſeſe exercuerunt: nec ullus conſtituitur Chirurgus primarius Urbis aut Circuli, qui Obſtetricius ſimul non ſit.

DE IIS, QUIBUS IN EXAMINE OMNES NON SUFFRAGANTUR.

Qui in examinibus ſive ad Medicinam, ſive ad Chirurgiam, Pharmaceuticen, Obſtetriciamve Examinatoribus non facit ſatis, & uno alterove eorum ſuffragio deſtituitur, nequit juramentum deponere, & multo minus Diploma conſequi; ſed debet prout, ſpectato ejus ingenio, viſum fuerit, adhuc Collegia uno duobusve annis frequentare,

tare, eaque perdiſcere, in quibus oſtendit, ſe non eſſe ſatis verſatum. Quo tempore præterlapſo poteſt iterum ſe ſubjicere examini, quod pariter, ſecundum deſcriptam ſuperius formulam, inſtauratur.

COLLEGIA EXTRAORDINARIA.

Jam vero, quoniam ordinariis anni ſcholaſtici Prælectionibus perdurantibus, ſolent Chirurgi Obſtetricesve e variis Provinciis Vindobonam adventare, ut in Arte ſua ſeſe perficiant, quorum gratia Profeſſor Publicus Ordinarius nequit cum Auditorum ſuorum detrimento inſtitutum Collegiorum curſum immutare, aut abrumpere, providit Augustæ Munificentia, ut exſtet Profeſſor Extraordinarius, qui plures quotidie horas impendat iis erudiendis tum voce, tum Chirurgicæ Obſtetriciæque Pra-

xeos demonſtratione, in Valetudinariis ad hoc deſignatis. Quod beneficium percommodum ſane eſt Chirurgis Obſtetricibusque, præſertim ruralibus; utpote quibus liberum hoc pacto eſt, aditionem Urbis ad domeſticas rationes pro arbitratu ſuo componere.

Tandem ne in qua Medicinæ parte deſint privatæ Prælectiones, in eorum commodum, qui eas deſideraverint, licebit cuilibet Medico, Chirurgo, Pharmacopœo & Obſtetricio privatim prælegere, ſiquidem a Facultatis Medicæ Præſide idoneus huic muneri judicetur.

Atque hiſce Inſtitutis, ſuprema Auctoritate confirmatis, religioſeque ſervatis regitur Medica noſtra Vindobonenſis Facultas: quibus, niſi nos noſtrarum rerum amor fallat, exiſtimamus proviſum abunde eſſe

om-

omnibus, quæ neceſſaria ſunt, cum ad proſpiciendum virorum fœminarumque cujuscunque ætatis ſanitati; tum ad efformandos Artifices, qui, ſi ſtudiis, doctrinæ prudentiæque conjunxerint officia, quæ *Hippocrates* in ſuo jurejurando memorat, ii ſint, quibus cives valetudinis ſuæ ſuorumque curam fidenter poſſint concredere.

EXPLICATIO
Ichnographiæ
Horti Botanici
Vindobonensis.

AA. *Via publica, vulgo Rennweg.*
B. *Introitus ad bortum.*
C. *Area.*
D. *Domicilium Hortulani.*
EEEE. *Domicilium Professoris.*
FF. *Caldarium altius.*
GG. *Caldarium demissius.*
HH. *Hybernaculum.*
IIII. *Pulvini pro Serendis primo vere seminibus.*
L. *Pratum.*
MM. *Fruticetum ex Stirpibus æstatem sub dio, hyemem in hybernaculo agentibus.*
NNNN. *Areolæ pro plantis pharmaceuticis solis.*
O.O.O.O.O. *Areolæ, quæ conti=nent plantas herbaceas, cum annuas, tum radice perennante donatas, clima nostrum ferentes, secun=dum genuinum naturæ nutum digestas.*
PP. *Areolæ pro plantis per=ennibus, æstatem solam sub dio agere aptis, hinc in ollis crescentibus.*
QQ. *Arboreta.*
RR. *Plantæ oleraceæ.*
SS. *Pergula cameraria.*
TT. *Lignile.*
UUUU. *Plantæ aquaticæ.*
V. *Seminarium.*
X. *Transitus ad Hortum Cæsareum Belvedere.*
Y. *Ædicula æstiva.*

